

Становище

**ОТНОСНО: Дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен
“доктор”**

Професионално направление 3.3 Политически науки

(Европеистика – Икономически изследвания на ЕС)

на редовния докторант Емилия Георгиева Маринчева

Дисертационен труд на тема

**„Ролята на Европейския съюз при обмена на информация за данъчни цели и
превенция на изпирането на пари“**

Научен ръководител на докторанта: доц. дпн Калоян Димитров Симеонов

**Катедра „Европеистика“, Философски факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“**

Становището е разработено от доц. дпн Калоян Симеонов в съответствие със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-81 от 10.02.2021 г. за утвърждаване на научно жури, както и във връзка с протокол от месец февруари 2021 г. от първото заседание на научното жури.

1. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторанта обхваща увод, четири глави, заключение, библиография и три приложения, като общият обем на дисертацията е от 235 страници. В

увода на дисертационния труд се съдържа добре аргументирана обосновка на актуалността на изследването, както и връзката между обмена на информация за данъчни цели и превенция на изпирането на пари. В увода също така много добре е открояна както основната цел, така и задачите пред дисертационното изследване. Ясно е изведена и изследователската теза на автора, според която ролята на Европейския съюз по отношение на предотвратяването на данъчните злоупотреби и изпирането на пари нараства, което е все по-необходимо и оправдано на фона на процесите на глобализация, както и като част от отговорността на ЕС за данъчна и финансова прозрачност. В увода са посочени също така предмета и обекта на изследването, описана е използваната методология, като са очертани и ограниченията, пред които ще се изправи научната разработка.

В първата глава на дисертационното изследване са представени теоретичните основи във връзка с обмена на информация за данъчни цели и превенцията на изпирането на пари. В нея са описани международните инициативи за автоматичен обмен на информация; същността на автоматичния обмен на информация за данъчни цели; данъчната политика на ЕС и предпоставки за автоматичния обмен на финансова информация в ЕС; видовете обмен на информация в областта на прякото данъчно облагане в ЕС; направено е разграничение между „данъчни измами“, „избягване на данъци“ и „агресивно данъчно планиране“. В първа глава е дефинирано също понятието „изпиране на пари“, както и са представени международните организации, които са ангажирани в превенцията на изпирането на пари.

Във втора глава на дисертационното изследване се разглежда автоматичния обмен на финансова информация в ЕС и правилата за превенция на изпирането на пари в ЕС. Направена е ретроспекция на нормативната рамка на ЕС за автоматичен обмен на финансова информация за данъчни цели; на правния режим в ЕС за превенция на изпирането на пари; разгледана е фигурата на действителния собственик и връзката между автоматичния обмен на финансова информация и мерките срещу изпиране на пари. Във втора глава е обърнато внимание също така на въпроса за защитата на личните данни във връзка с автоматичния обмен на информация за финансови сметки и превенцията на изпирането на пари.

В третата глава на дисертацията е направено изследване на последиците от въвеждането на автоматичния обмен на финансова информация. Най-напред са очертани характеристиките на офшорните зони. След това са представени перспективите на отношенията Европейски съюз - офшорни зони във връзка с Международния стандарт за обмен на информация (CRS), а така също и перспективите на отношенията Европейски съюз - САЩ във връзка с FATCA. Очертани са тенденциите при развиващите се държави с оглед автоматичния обмен на финансова информация. Посочено е приложението на автоматичния обмен за данъчни цели в Европейския съюз. От особен интерес в тази трета глава представлява описанието от автора на възможните бъдещи мерки на ЕС в областта на автоматичния обмен на финансова информация.

В четвъртата глава на дисертационното изследване е обърнато внимание на участието на България в автоматичния обмен на финансова информация и на прилагането в страната на мерките срещу изпиране на пари. Най-напред е разгледана българската нормативна рамка за автоматичен обмен на финансова информация, а след това и правилата по отношение на мерките срещу изпиране на пари. В главата са очертани също така приложението на разпоредбите за установяване на действителния собственик и на извършването на националната оценка на риска съгласно правилата на мерките срещу изпиране на пари. В тази четвърта глава от особен интерес представлява представянето на дълбочините интервюта с експерти, в които се анализира автоматичният обмен на финансова информация за данъчни цели и превенцията на изпирането на пари през погледа на експерти. Съществен принос на автора са направените в края на главата препоръки за системите на автоматичен обмен и мерките срещу изпиране на пари в България.

Изводите в заключението на дисертационния труд са добре и обосновано аргументирани. Библиографията е много богата и обхваща литературни източници и официални документи, които са в изследваното от автора поле. Трите приложения допълват основния текст на изследването.

2. Съдържание на автореферата

Авторефератът към дисертационния труд отговоря на изискванията за този вид документи. В него е изписано съдържанието, както и характеристиките на дисертационния анализ. Представена е актуалността на анализираната проблематика. Описани са целите и предмета на дисертационния труд, задачите и неговия обект, изследователските методи и работните понятия. Посочени са източниците на дисертационното изследване, както и неговите ограничения. След това са описани подробно резултатите и изводите от изследването. Накрая е представена справка за научните приноси на дисертационния труд, както и списъка с научни публикации по темата на дисертационното изследване.

3. Коментар във връзка с научните приноси на дисертационния труд

Приемам научните приноси, които са ясно обособени и аргументирани от автора в автореферата. Считаю, че авторът коректно е посочил като принос осъщественото задълбочено изследване на научната литература относно автоматичния обмен на финансова информация за данъчни цели, каквото задълбочено изследване на литературата не е правено до момента в тази област в страната.

Смятам също така, че много добре е анализирана свързаността между автоматичния обмен на финансова информация за данъчни цели и мерките за превенция на изпирането на пари, както и взаимодействието на тези две политики. От особен интерес представлява също така изследването на връзката на защитата на личните данни и банковата тайна в ЕС от една страна, а от друга автоматичния обмен на финансова информация. Изведените конкретни препоръки за ограничаване на нарушенията на защитата на личните данни и банковата тайна са също научен принос, който следва да бъде признат на автора.

Като научен принос следва да се признае също така извършения анализ на въпросите относно последиците от обмена на финансова информация в ЕС и на глобално равнище. За България особен интерес представлява проведеното изследване на българското законодателство в областта на автоматичния обмен на данъчна информация и мерките срещу изпирането на пари, включително чрез метода дълбочинно интервю.

Приносен момент са също така изведените препоръки за приложението на тези политики в страната.

4. Научни публикации по темата на дисертацията

Докторантката е публикувала и представила подходящ списък от пет публикации, които се вписват напълно в темата на дисертационното изследване. Четири от публикациите са в издания или събития на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, като три от тях са в рамките на докторантските сборници на катедрите „Европеистика“ и Политология“, четвъртата в Докторантските четения на Философски факултет. Много добро впечатление прави участието на докторантката в международна научно събитие във Виена, Австрия, където също е публикуван доклад по темата на дисертационното изследване.

5. Актуалност на изследването

Актуалността на дисертационния труд на Емилия Маринчева е безспорна. Както посочва и самия автор, значимостта на темата е свързана с мястото на ЕС като международна организация без аналог (*sui generis*) в правното и политическото регулиране на съвременните международни отношения. Актуалността на темата за страната се засилва и от факта на пълноправното членство на България в ЕС.

Актуалността на темата е правилно обоснована и с обстоятелството, че предоставянето на финансова информация със средствата на автоматичния обмен между участващите юрисдикции генерира качествена промяна и постепенно се превръща в норма и действаща регулативна рамка не само в ЕС, но и в съвременния глобален свят. Държавите все повече засилват международното административно сътрудничество в данъчната област с цел борба с данъчните измами и избягването на данъци. Един от центровете, където това се прави е и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Имайки предвид интереса на България да се присъедини към ОИСР, това допълнително засилва актуалността на темата на дисертацията за страната.

В изследването не е пропуснато да се направи връзка и с най-актуалните събития в света, които имат пряко отношение към пандемията от Ковид 19. Отправени са ясни връзки за това по какъв начин се очаква тази пандемия да засили интереса на властите от по-ефективен обмен на данъчна информация и от укрепване на мерките за превенция срещу изпирането на пари.

6. Други положителни коментари относно дисертационния труд

Дисертационният труд има редица безспорни достойнства, някои от които вече бяха споменати по-горе. Едно от най-съществените достойнства е, че той представлява едно цялостно и завършено изследване, което не само дава отговор на редица въпроси, но и поставя нови въпроси, които също се нуждаят от детайлно изследване и анализиране в бъдеще.

Дисертационният труд успешно отговоря на предварително зададената изследователска теза и постига целта и задачите, които са посочени в него.

Друго достойнство е практическата насоченост на направеното изследване. Изследването дава една отлична представа за начина, по който се обменя информация за данъчни цели и как си взаимодействат тези правила с мерките срещу изпирането на пари. Както бе подчертано и по-горе, едни от най-важните достойнства на дисертационното изследване, това са препоръките по отношение на по-нататъшните политики на ниво ЕС, а така също и препоръките, които са отправени за развитието на политиките на национално ниво.

Достойнство е също така ясно определената и логически последователна структура на дисертационното изследване. Доброто определяне на понятията в изследването също допринася за всеобхватното разбиране на проблематиката и за възприемане на направените изводи и заключения. Като достойнство може да се открие също така ясният, издържан и академичен език.

Като достижения на научния труд може да се очертаят също така проведените дълбочинни интервюта с експерти и специалисти в областта на автоматичния обмен на данни и мерки срещу изпиране на пари. Това постижение е с конкретен научен принос, а

има също така и практическо значение, защото обикновено тези експерти не публикуват широко своите мнения.

7. Бележки и препоръки към дисертационния труд

Нямам специфични бележки и препоръки към дисертационния труд, който е представен за публична защита. Докторантът работи ефективно и постоянно е обменял мнения с научния ръководител, който е представял своите бележки в хода на работата по научното изследване. Една от отправените препоръки бе в някои части да бъде задълбочено изследването, което е направено след вътрешната защита.

Считам, че е много подходящо това, че докторантът е представил и допълнителен документ, в който ясно и изчерпателно е посочил какви промени е направил в дисертационния труд и автореферата след вътрешната защита.

8. Възможни въпроси, които да бъдат отправени по време на публичната защита

Предлагам по време на публичната защита да бъде отговорено на следните въпроси:

1. Какво трябва още да се направи, за да може българските власти по-пълно да се възползват от възможностите, които предоставя автоматичния обмен на информация за данъчни цели?
2. Възможно ли е новата реформа на мерките срещу изпиране на пари на ниво ЕС, която се очаква да започне с нов законодателен пакет през 2021 г., да се отрази на направените в дисертационното изследване препоръки за развитието на тази политика в Съюза или те ще останат релевантни и след тази реформа?

9. Заключение

В заключение, бих искал да препоръчам докторантката да продължи да се занимава с изследователска работа, тъй като тя определено има дарба да анализира сложна и актуална материя, като нейните анализи са с практическа и ясна насоченост.

Въз основа на направената оценка, посочените предимства и научните приноси на дисертационния труд, **подкрепям убедено присъждането на образователна и научна степен “доктор” на Емилия Георгиева Маринчева в научно направление 3.3 – Политически науки (Европеистика – Икономически изследвания на ЕС).**

Дата: 20 март 2021 г., гр. София

Доц. дпн Калоян Симеонов

Катедра „Европеистика“, Философски факултет,
СУ „Св. Климент Охридски“